

Ο Προφήτης Ο Κηπος του Προφήτη

ΧΑΛΙΑ ΓΚΙΜΠΡΑΝ

ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗΣ

KAHLIL GIBRAN

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ

Μετάφραση

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΡΑΨΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗ - ΑΘΗΝΑ

Τίτλος του έργου στα αγγλικά:
The garden of the Prophet

© 1974 Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Στοιχειοθετήθηκε και τυπώθηκε στην Αθήνα τον Ιούνιο του 1974 στα καταστήματα μονοτυπίας Σ. ΚΛΑΠΑΚΗ (Αρ. Κουρτίδου 153 - Αθήνα, τηλ. 255.195) για λογαριασμό των εκδόσεων ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗ (Ακαδημίας 57, Αθήνα 143 τηλ. 618.502)

Διόρθωση : Χριστίνα Γιατζόγλου

Μακέτα εξωφύλλου: Λίκα Φλώρου

"Boukoumanis" Publications,
57 Acadimias St., Athens 143, Greece - Tel. 618.502a

Ο Αλμουσταφά, ο διαλεκτός κι αγαπημένος, που ήταν τώρα ήλιος μεσημεριανός στη δικιά του μέρα, ξαναγύρισε στο νησί που γεννήθηκε, το μήνα του Τιχρίν, μήνα της θύμησης.

Και καθώς το καράβι του πλησίαζε στο λιμάνι, στάθηκε πάνω στην πλώρη με τους ναύτες μαζεμένους γύρω του. Κι η καρδιά του ήταν γεμάτη από τη χαρά του γυρισμού.

Και μίλησε κι είχε τη θάλασσα μες στη φωνή του, και είπε: «Κοιτάξτε, να το νησί που γεννηθήκαμε. Εδώ η γη μας γέννησε, ένα τραγούδι κι ένα αίνιγμα· τραγούδι στον ουρανό, αίνιγμα πάνω στη γη· και τι υπάρχει ανάμεσα γη και ουρανό που να μεταδώσει το τραγούδι και να λύσει το αίνιγμα, εξόν από το ίδιο μας το πάθος;

Η θάλασσα μας φέρνει άλλη μια φορά σε τούτα τ' ακρογιάλια. Δεν είμαστε παρά ένα ακόμα κύμα από τα κύματά της. Η θάλασσα μας αποστέλνει στον κόσμο για να πούμε το λόγο της, αλλά πως μπορούμε να το κάνουμε αυτό, αν δε σπάσουμε τη συμμετρία της καρδιάς μας πάνω στο βράχο και την άμμο;

Γιατί αυτός είναι ο νόμος των θαλασσινών και της θάλασσας: αν ποθούν την ελευθερία, πρέπει να ξαναγυρίσουν στην καταχνιά. Το άμορφο γυρεύει πάντα τη μορφή, όπως και τ' αναρίθμητα νεφελώματα θα 'θελαν να γίνουν

ήλιοι και φεγγάρια· κι εμείς που αναζητήσαμε πολύ και ξαναγυρνάμε τώρα στο νησί, σα σκληρά καλούπια, πρέπει να γίνουμε ομίχλη ακόμα μια φορά και να μάθουμε από την αρχή. Και τι υπάρχει που μπορεί να ξαναζήσει και ν' ανεβεί στα ύψη, αν δεν κομματιαστεί σε πάθος και σ' ελευθερία;

Γιατί, παντοτινά θ' αναζητούμε τ' ακρογιάλια, για να μπορέσουμε να τραγουδήσουμε και ν' ακουστούμε. Αλλά τι να πει κανένας για το κύμα που σπάζει εκεί που δεν υπάρχει αφτί για να τ' ακούσει; Είναι το ανάκουστο μέσα μας που τρέφει την πιο βαθιά μας θλίψη. Αλλά είναι και πάλι το ανάκουστο που σμιλεύει την ψυχή μας και της δίνει μορφή και πλάθει τη μοίρα μας».

Τότε, ένας από τους ναύτες βγήκε μπροστά και είπε: «Δάσκαλε, εσύ οδήγησες τη λαχτάρα μας για το λιμάνι τούτο, και κοίτα, φτάσαμε πια. Κι ωστόσο μιλάς για θλίψη και για καρδιές που θα ραγίσουν».

Κι εκείνος αποκρίθηκε κι είπε: «Εγω μίλησα για ελευθερία, και για την ομίχλη που είναι η πιο μεγάλη μας ελευθερία. Κι ωστόσο με πόνο κάνω το προσκύνημα στο νησί που γεννήθηκα, σαν το φάντασμα κάποιου σκοτωμένου που γυρίζει και γονατίζει μπροστά σε κείνους που τον σκότωσαν...».

Κι ένας άλλος ναύτης μίλησε κι είπε: «Κοίτα, τα πλήθη στο μουράγιο. Μέσα στη

σιωπή τους πρόβλεψαν ακόμα και τη μέρα και την ώρα του γυρισμού σου, ήρθαν απ' τους αγρούς κι από τ' αμπέλια τους με την αγάπη και την ανάγκη τους και σε προσμένουν».

Κι ο Αλμουσταφά κοίταξε από μακριά τα πλήθη, κι η καρδιά του νοιάστηκε τη λαχτάρα τους και σώπασε.

Τότε, μια κραυγή σηκώθηκε από τα πλήθη, κι ήταν μια κραυγή θύμησης και ικεσίας.

Κι ο Αλμουσταφά κοίταξε τους ναύτες του και είπε: «Και τι τους έφερα; Κυνηγός ήμουν σε χώρα μακρυνή. Με δύναμη και σε καλό στόχο ξόδεψα τα χρυσά βέλη που μου έδωσαν, αλλά δε χτύπησα θήραμα. Δεν ακολούθησα τα βέλη. Ίσως ν' απλώνονται τώρα στον ήλιο μαζί με τα φτερά των λαβωμένων αετών για να μην πέσουν στη γη. Κι ίσως οι αιχμές τους να 'χουν πέσει στα χέρια εκείνων που τις χρειάζονται για το ψωμί και το κρασί.

Δεν ξέρω που ξόδεψαν το πέταγμά τους, αλλά ξέρω τούτο: Έγραψαν την τροχιά τους στον ουρανό.

Κι ωστόσο το χέρι της αγάπης βρίσκεται ακόμα πάνω μου, και σεις ναύτες μου ακόμα ταξιδεύετε με τ' δραμά μου, κι εγώ δε θα μείνω βουβός, θα φωνάξω όταν το χέρι των εποχών βρεθεί απάνω στο λαιμό μου, και θα τραγουδήσω τα λόγια μου όταν τα χείλη μου θα καίγονται από τις φλόγες».

Κι οι ναύτες ένιωσαν ταραχή στις καρδιές τους, επειδή εκείνος έτσι μίλησε. Και κάποιος είπε: «Δάσκαλε, δίδαξέ μας, κι αφού το αίμα σου τρέχει στις φλέβες μας κι η ανάσα μας είναι από την ευωδιά σου, θα καταλάβουμε...»

Και τότε κείνος αποκρίθηκε, με τον άνεμο στη φωνή του, και είπε: «Με φέρατε στο νησί της γέννησής μου για να γίνω δάσκαλος; Ως τώρα δε με φυλάκισε ποτέ η σοφία. Είμαι πολύ νέος ακόμα και άπειρος για να μιλήσω για άλλο πράγμα εκτός από τον εαυτό μου, που είναι πάντα το βαθύ που γυρεύει το βαθύ.

Κείνος που θέλει τη σοφία, ας τη γυρέψει στο λουλούδι ή σ' ένα σβώλο κοκκινόχωμα. Εγώ είμαι ακόμα ο τραγουδιστής. Και θα συνεχίσω να τραγουδώ τη γη, και θα τραγουδώ τα χαμένα σας όνειρα που περπατούν τη μέρα ανάμεσα στον ύπνο και τον ύπνο. Αλλά θ' ατενίζω πάντα προς τη θάλασσα».

Και τώρα το καράβι μπήκε στο λιμάνι και ζύγωσε το μουράγιο, κι έτσι ο προφήτης βρέθηκε στο νησί που γεννήθηκε και στάθηκε άλλη μια φορά ανάμεσα στο λαό του. Και μια κραυγή μεγάλη υψώθηκε από τις καρδιές τους, έτσι που η μοναξιά του γυρισμού τaráχτηκε μέσα του.

Και το πλήθος έμεινε σιωπηλό προσμέ-

νοντας το λόγο του, αλλά εκείνος δεν τους αποκρίθηκε, γιατί τον γέμιζε η θλίψη της ανάμνησης, και είπε μέσα στην καρδιά του: «Είπα μήπως πως θα τραγουδήσω; Όχι, δεν μπορώ παρά ν' ανοίξω τα χείλη μου έτσι που να περάσει η φωνή της ζωής και να πετάξει στον άνεμο για χαρά και για στήριγμα».

Τότε η Καρίμα, εκείνη που έπαιζε μαζί του σαν ήτανε παιδί, στον κήπο της μάνας του, μίλησε κι είπε: «Δώδεκα χρόνια έκρυψες το πρόσωπό σου από μας, και δώδεκα χρόνια πεινάσαμε και διψάσαμε για τη φωνή σου».

Και εκείνος ακούμπησε πάνω της το βλέμμα του μ' άπειρη τρυφερότητα, γιατί αυτή ήταν που είχε σφαλίσει τα μάτια της μάνας του την ώρα που την έπαιρναν τ' άσπρα φτερά του θανάτου.

Κι απάντησε και είπε: «Δώδεκα χρόνια; Είπες δώδεκα χρόνια, Καρίμα; Δε μέτρησα τη λαχτάρα μου με το ραβδί, ούτε βυθομέτρησα το βάθος της. Γιατί η αγάπη, όταν νοσταλγώ την πατρίδα, εξαφανίζει το μέτρημα και το λογάριασμα του χρόνου.

Υπάρχουν στιγμές που περικλείουν αιώνες χωρισμού. Ωστόσο, ο χωρισμός δεν είναι παρά μια λιγοθυμιά του νου. Ίσως να μη χωριστήκαμε».

Και ο Αλμουσταφά κοίταξε όλο το λαό, και τους είδε όλους, τους νέους και τους γεροντότερους, τους ρωμαλέους και τους αδύ-

νατους, εκείνους με το ροδαλό απ' τον ήλιο και τον αγέρα πρόσωπο, κι εκείνους με τη χλομή όψη κι είδε πάνω στις μορφές τους ένα φως λαχτάρας κι απορίας.

Κι ένας από το πλήθος μίλησε κι είπε: «Δάσκαλε, η ζωή αποκρίθηκε πικρά στις ελπίδες και τους πόθους μας. Οι καρδιές μας είναι ταραγμένες και δεν καταλαβαίνουμε. Σε παρακαλούμε, παρηγόρησέ μας, κι αποκάλυψε μας το νόημα της θλίψης μας».

Κι η καρδιά του πλημμύρισε συμπόνια, κι είπε: «Η Ζωή είναι πιο παλιά απ' όλα τα πράγματα που ζούν όπως η ομορφιά είχε φτερά προτού ακόμα γεννηθεί τ' όμορφο πάνω στη γη, κι όπως η αλήθεια είναι αλήθεια πριν εκφραστεί.

Η Ζωή τραγουδά στη σιωπή μας κι ονειρεύεται στον ύπνο μας. Ακόμα κι όταν είμαστε νικημένοι και ταπεινωμένοι, η Ζωή στέκεται στο θρόνο της ψηλά. Κι όταν δακρύζουμε, η Ζωή χαμογελά στη μέρα, κι είναι λεύτερη, ακόμα κι όταν εμείς σέρνουμε τις αλυσίδες μας.

Συχνά δίνουμε στη ζωή πικρά ονόματα, αλλά μόνο όταν εμείς οι ίδιοι είμαστε γεμάτοι πίκρα και σκοτεινιά. Και βλέπουμε τη Ζωή άδεια κι ανώφελη, αλλά μόνο σαν οι ψυχές μας περιπλανιούνται στις ερημιές κι οι καρδιές μας έχουν μεθύσει από την πολλή έγνοια για τον εαυτό τους.

Η Ζωή είναι βαθιά και ψηλή και μακρινή· και μ' όλο που μονάχα το πιο μακρινό σας δράμα μπορεί ν' αγγίξει τα πόδια της, αυτή είναι πάντα κοντά· και μ' όλο που μονάχα η ανάσα της ανάσας σας μπορεί να φτάσει στην καρδιά της, ή σκιά της σκιάς σας περνά από το πρόσωπό της, κι ο αντίλαλος της πιο αδύναμης κραυγής σας γίνεται άνοιξη και φθινόπωρο στα στήθια της.

Αλλά η Ζωή είναι σκεπασμένη με πέπλο και κρυμμένη, όπως σκεπασμένος με πέπλο και κρυμμένος είναι ο πιο μεγάλος σας εαυτός. Όταν όμως η Ζωή μιλά, όλοι οι άνεμοι γίνονται λέξεις· κι όταν αυτή μιλά ξανά το χαμόγελο στα χείλη σας και τα δάκρυα στα μάτια σας γίνονται πάλι λέξεις. Όταν η Ζωή τραγουδά, οι κουφοί ακούνε και σταματούν κι όταν η Ζωή ζυγώνει περπατώντας, οι τυφλοί τη θωρούν ξαφνιασμένοι και μαγεμένοι την ακολουθούν».

Και τότε κείνος έπαψε να μιλά, και μια απέραντη σιωπή τύλιξε το πλήθος, και μέσα στη σιωπή αυτή ήταν ένα τραγούδι ανάκουστο. Κι όλοι παρηγορήθηκαν από τη μοναξιά τους και τον πόνο τους.

ΚΙ εκείνος έφυγε από κοντά τους αμέσως κι ακολούθησε το μονοπάτι που έφερνε στον Κήπο του, τον κήπο της μάνας και του πατέρα του, εκεί που βρίσκονταν θαμμένοι και κείνοι κι οι προπάτορές τους.

Κι ήταν πολλοί εκείνοι που ήθελαν να τον ακολουθήσουν, βλέποντας πως στο γυρισμό του στην πατρίδα ήτανε μόνος, γιατί δεν είχε μείνει κανένας απ' τους συγγενείς του να στρώσει το τραπέζι του γυρισμού, σύμφωνα με τη συνήθεια του λαού του.

Αλλά ο καπετάνιος του караβιού τους συμβούλεψε κι είπε: «Αφήστε τον να τραβήξει το δρόμο του. Γιατί, το δικό του ψωμί είναι το ψωμί της μοναξιάς, και την κούπα του γεμίζει το κρασί της θύμησης, που θέλει να το πιει μονάχος».

Κι οι ναύτες του κράτησαν τα βήματά τους, γιατί γνώριζαν πως ήταν αληθινά όσα τους είπε ο καπετάνιος. Κι όλοι που είχαν συναχτεί στο μουράγιο, κράτησαν τα βήματα του πόθου τους.

Μονάχα η Καρίμα τον ακολούθησε, σε κάποια απόσταση, λαχταρώντας για τη μοναξιά του και τις αναμνήσεις του. Και δε μίλησε, αλλά γύρισε και μπήκε σπίτι της, και πήγε στον κήπο, κάτω από την αμυγδαλιά, κι έκλαψε, αλλά δεν ήξερε γιατί.

ΚΙ ο Αλμουσταφά έφτασε και βρήκε τον Κήπο της μάνας και του πατέρα του και μπήκε μέσα και σφάλισε την αυλόπορτα για να μη μπει κανένας πίσω του.

Και σαράντα μέρες και σαράντα νύχτες κατοίκησε μονάχος σ' αυτό το σπίτι και σ' αυτό τον Κήπο, και κανένας δεν ήρθε, ούτε ως την αυλόπορτα, γιατί έμενε σφαλιχτή, κι όλοι κατάλαβαν πως ήθελε να μείνει μόνος.

Κι όταν οι σαράντα μέρες κι οι σαράντα νύχτες τέλειωσαν, ο Αλμουσταφά, άνοιξε την αυλόπορτα και τους άφησε να μπουν.

Κι ήρθαν εννιά άντρες για να μείνουν μαζί του στον Κήπο· τρεις ναύτες από το καράβι του· τρεις που είχαν υπηρετήσει στο Ναό· και τρεις σύντροφοι των παιχνιδιών του από τα παιδικά τους χρόνια. Κι αυτοί οι εννιά ήταν οι μαθητές του.

Κι ένα πρωί, οι μαθητές του κάθισαν τριγύρω του κι είδαν στη ματιά του αποστάσεις μακρινές και θύμησες. Κι ο μαθητής που τον έλεγαν Χαφίζ, του είπε: «Δάσκαλε, πες μας για την πόλη της Ορφαλεζίας, και τη χώρα κείνη που σε κράτησε τούτους τους δώδεκα χρόνους».

Κι ο Αλμουσταφά έμεινε σιωπηλός, και κοίταξε πέρα προς τους λόφους και προς τους απέραντους αιθέρες, κι ήταν μια αμάχη στη σιωπή του.

Ύστερα είπε: «Φίλοι μου και συνοδοιπό-

ροι μου, να λυπάστε το έθνος που είναι γεμάτο πίστη κι άδειο από θρησκεία.

Να λυπάστε το έθνος που φορά ένα ρούχο που δεν το έχει υφάνει, που τρώει ψωμί που δεν το έχει θερίσει και πίνει κρασί που δεν έχει τρέξει από το πατητήρι του.

Να λυπάστε το έθνος που ονομάζει το βίαιο άνθρωπο ήρωα, και βλέπει το λαμπροφορεμένο κατακτητή γενναιόδωρο.

Να λυπάστε το έθνος που περιφρονεί το πάθος στ' όνειρό του, κι ωστόσο γίνεται σκλάβος του στον ξύπνιο του.

Να λυπάστε το έθνος που δεν υψώνει τη φωνή του παρά μόνο σα βρίσκεται σε κηδεία· δεν περηφανεύεται παρά μονάχα σα βρίσκεται μέσα στ' αρχαία μνημεία του, και δεν ξεσηκώνεται παρά μονάχα όταν ο λαιμός του βρίσκεται ανάμεσα στο σπαθί και στην πέτρα.

Να λυπάστε το έθνος που ο κυβερνήτης του είναι αλεπού, ο φιλόσοφός του ταχυδακτυλουργός, και η τέχνη του, τέχνη μπαλώματος και μιμικής.

Να λυπάστε το έθνος που υποδέχεται τον καινούργιο κυβερνήτη του με σαλπίσματα και τον αποχαιρετά με γιουχαίσματα, για να καλωσορίσει και πάλι κάποιον άλλο με σαλπίσματα.

Να λυπάστε το έθνος που οι σοφοί του

είναι βουβοί από τα χρόνια και που οι δυνατοί του άντρες ακόμα στην κούνια.

Να λυπάστε το έθνος που είναι χωρισμένο σε κομμάτια, και που κάθε κομμάτι θεωρεί τον εαυτό του ένα έθνος».

ΚΙ ένας άλλος από τους μαθητές του
είπε: «Μίλησέ μας γι' αυτό που σα-
λεύει μες στην καρδιά σου ακόμα και τούτη
τη στιγμή».

Και κείνος κοίταξε αυτόν που μίλησε και
μέσα στη φωνή του υπήρχε ένας ήχος, σαν
του αστεριού το τραγούδι, κι είπε: «Στα ξύ-
πνια όνειρά σας, την ώρα που σωπαίνετε κι
αφουγκράζεστε το βαθύτερο εαυτό σας, οι
σκέψεις σας, σα χιονονιφάδες πέφτουν και
χορεύουν και στολίζουν όλους τους ήχους
της ύπαρξής σας με λευκή σιωπή.

Και τι είναι τα όνειρα του ξύπνιου σας
εξόν από σύννεφα που μπουμπουκιάζουν κι
ανθίζουν στο ουράνιο δέντρο της καρδιάς
σας; Και τι άλλο είναι οι σκέψεις σας, παρά
πέταλα που οι άνεμοι της καρδιάς σας σκορ-
πίζουν πάνω στους λόφους και στους αγρούς
της;

Κι όπως προσμένετε τη γαλήνη ώσπου
το άμορφο μέσα σας να πάρει μορφή, έτσι και
το σύννεφο θα μαζεύεται και θα ταξιδεύει μέ-
χρι που τα Ευλογημένα Δάχτυλα να δώσουν μορ-
φή στη σκοτεινή λαχτάρα του και να το κά-
νουν κρυστάλλινους ήλιους και φεγγάρια κι
αστέρια».

Τότε ο Σαρκίς, εκείνος που πάντα δυσπι-
στούσε, μίλησε κι είπε: «Αλλά η άνοιξη θα
'ρθει κι όλα τα χιόνια των ονείρων μας και

της σκέψης μας θα λιώσουν και πια δε θα υπάρχουν».

Και εκείνος αποκρίθηκε κι είπε: «Σαν έρθει η Άνοιξη για να γυρέψει τον αγαπημένο Της ανάμεσα στα κοιμισμένα περιβόλια και τ' αμπέλια, τα χιόνια πραγματικά θα λιώσουν και θα κυλίσουν σε ρυάκια για να γυρέψουν το ποτάμι της κοιλάδας, και να γίνουν ποτιστήρια στα μυρτόδεντρα και τις δάφνες.

Έτσι θα λιώσει και το χιόνι της καρδιάς σας όταν έρθει η Άνοιξη, κι έτσι, τα μυστικά σας θα τρέξουν σε ρυάκια για ν' αναζητήσουν τον ποταμό της ζωής στην κοιλάδα. Κι ο ποταμός θ' αγκαλιάσει το μυστικό σας και θα το φέρει στη μεγάλη θάλασσα.

Όλα τα πράγματα θα λιώσουν και θα γίνουν τραγούδι σαν έρθει η Άνοιξη. Ακόμα και τ' αστέρια, οι απέραντες χιονονιφάδες που πέφτουν αργά πάνω στα μεγάλα χωράφια, θα λιώσουν και θα γίνουν τραγουδιστά ρέματα. Όταν ο ήλιος του προσώπου Του υψωθεί πάνω από τον πλατύ ορίζοντα, τότε ποιά κρουσταλλιασμένη συμμετρία δε θ' αλλάξει σε υγρή μελωδία; Και ποιος από σας δε θα γίνει ποτιστήρι για τη μυρτιά και τη δάφνη;

Ακόμα χθες ταξιδεύατε πάνω στην πολυκύμαντη θάλασσα χωρίς ακρογιάλι και χωρίς εαυτό. Έπειτα ο άνεμος, η ανάσα της Ζωής, σας ύφανε και σας έκανε πέπλο από φως πάνω στο πρόσωπό της· έπειτα το χέρι της σας μά-

ζεψε και σας έδωσε μορφή, και σεις, με το κεφάλι στραμμένο ψηλά, αναζητούσατε τα ύψη. Αλλά η θάλασσα σας ακολούθησε και το τραγούδι της βρίσκεται ακόμα μέσα σας. Και μ' όλο που 'σεις ξεχάσατε τη συγγένειά σας, αυτή για πάντα θα επιβεβαιώνει τη μητρότητά της, και πάντα θα σας καλεί κοντά της.

Στις περιπλανήσεις σας ανάμεσα στα βουνά και τις ερημιές πάντα θα θυμάστε το βάθος της δροσερής καρδιάς της. Και μ' όλο που πολλές φορές δε θα ξέρετε τι είναι κείνο που λαχταράτε, αυτό θα είναι πραγματικά η απέραντη και ρυθμική γαλήνη της.

Και πως αλλιώς θα μπορούσε να 'ναι; Στα περιβόλια και στα κιόσκια, όταν η βροχή χορεύει ανάμεσα στα φύλλα πάνω στο λόφο, όταν το χιόνι πέφτει σαν ευλογία και σα συνθήκη· στο λιβάδι, όταν οδηγείτε τα κοπάδια σας προς το ποτάμι· στα χωράφια σας, όπου τα ρυάκια, σαν ασημένια ρέματα σμίγουν τα κομμάτια του πράσινου χαλιού· στους κήπους σας, όταν οι πρωινές δροσοσταλιές καθρεφτίζουν τους ουρανούς· στα λιβάδια σας, όταν η ομίχλη του σούρουπου μισοκρύβει το δρόμο σας· σ' όλα τούτα, η θάλασσα είναι μέσα σας μάρτυρας της κληρονομιάς σας και δικαίωμα στην αγάπη σας.

Είσαστε σαν τη χιονονιφάδα που κατεβαίνει προς τη θάλασσα».

ΚΑΙ κάποιο πρωινό, εκεί που σεργιάνιζαν μέσα στο περιβόλι, φάνηκε μπροστά στην ξώθυρα μια γυναίκα· ήταν η Καρίμα, που ο Αλμουσταφά είχε αγαπήσει σαν αδερφή στα παιδικά του χρόνια. Και η Καρίμα στεκόταν απέξω, χωρίς να γυρεύει τίποτα, δίχως να σηκώνει χέρι να χτυπήσει την αυλόπορτα, και μόνο κοίταζε με λαχτάρα και λύπη τον Κήπο.

Κι ο Αλμουσταφά είδε τον πόθο στα ματόκλαδά της, και με γοργά βήματα πήγε κατά τη μάντρα, ζύγωσε την αυλόπορτα και της άνοιξε· η Καρίμα μπήκε, και κείνος την καλωσόρισε.

Κι η Καρίμα μίλησε κι είπε: «Γιατί αποτραβήχτηκες από μας τόσο πολύ, και δεν μπορούμε πια να ζούμε στο φως της μορφής σου; Γιατί, άκου, όλα τούτα τα χρόνια, σ' αγαπούσαμε και προσμέναμε με λαχτάρα το γυρισμό σου. Και τώρα οι άνθρωποι σ' αναζητούν και θέλουν να μιλήσουν μαζί σου· κι εγώ ήρθα εδώ απεσταλμένη τους, να σε παρακαλέσω να παρουσιαστείς στο λαό, και να τους μιλήσεις από τη σοφία σου, να παρηγορήσεις τις κομματιασμένες τους καρδιές και να συμβουλέψεις την αφροσύνη μας».

Κι αντικρύζοντάς την στα μάτια, ο Αλμουσταφά είπε: «Μη μ' ονομάζεις σοφό, εξόν αν ονομάζεις όλους τους ανθρώπους σοφούς. Ένας νέος καρπός είμαι, κολλημένος ακόμα στο

κλαρί, και μόλις χθες δεν ήμουν παρά άνθος.

Και μην ονομάζεις ανόητο κανένα από σας, γιατί στ' αλήθεια δεν είμαστε μήτε σοφοί μήτε ανόητοι. Είμαστε πράσινα φύλλα πάνω στο δέντρο της ζωής, κι η ίδια η ζωή είναι πέρα απ' τη σοφία, και σίγουρα πέρα απ' την ανοησία.

Κι αποτραβήχτηκα τάχα αληθινά από σας; Δεν ξέρεις πως δεν υπάρχει καμιά απόσταση εκτός από κείνη που η ψυχή δε γεφυρώνει με τη φαντασία; Κι όταν η ψυχή γεφυρώσει αυτή την απόσταση, αυτή γίνεται ρυθμός στην ψυχή.

Η απόσταση που υπάρχει ανάμεσα σε σας και στον πιο κοντινό σας γείτονα, που δεν είναι φίλος σας, είναι στ' αλήθεια μεγαλύτερη από κείνη που σας χωρίζει από την αγαπημένη σας ψυχή που βρίσκεται πέρα από εφτά στεριές κι εφτά θάλασσες.

Γιατί, στη θύμηση δεν υπάρχουν αποστάσεις· και μόνο στη λησμονιά υπάρχει ένα χάσμα που μήτε η φωνή σας μήτε το μάτι σας μπορεί να γεφυρώσει.

Ανάμεσα στις ακτές των ωκεανών και την κορφή του πιο ψηλού βουνού υπάρχει ένα κρυφό μονοπάτι που πρέπει να το διαβείτε, πριν γίνεται ενα με τα παιδιά της γης.

Κι ανάμεσα στη γνώση σας και την κατανόησή σας υπάρχει ένα κρυφό μονοπάτι που πρέπει ν' ανακαλύψετε πριν γίνετε ένα

με τον άνθρωπο, δηλαδή ένα με τον εαυτό σας.

Ανάμεσα στο δεξί σας χέρι που δίνει και τ' αριστερό σας χέρι που παίρνει υπάρχει μεγάλη απόσταση. Μονάχα αν τα δείτε και τα δυο σα χέρια που παίρνουν και δίνουν μπορείτε να τα οδηγήσετε έξω απ' το χώρο, γιατί μονάχα μέσα στη γνώση πως δεν έχετε τίποτα να δώσετε και τίποτα να πάρετε, μπορείτε να ξεπεράσετε την απόσταση.

Στ' αλήθεια, η πιο μεγάλη απόσταση είναι κείνη που βρίσκεται ανάμεσα στ' δράμα του ύπνου σας και στον ξύπνιο σας· κι ανάμεσα σε κείνο που δεν είναι παρά μια πράξη και κείνο που είναι μια επιθυμία.

Και υπάρχει ακόμα ένας δρόμος που πρέπει να διαβείτε, προτού γίνετε ένα με τη Ζωή. Αλλά γι' αυτόν το δρόμο δε θα σου μιλήσω τώρα, γιατί βλέπω πως είσαι κιόλας κουρασμένη απ' το ταξίδι».

ΥΣΤΕΡΑ ο Αλμουσταφά κατέβηκε μαζί με τη γυναίκα και τους εννιά στην αγορά, κι εκεί μίλησε στο λαό, στους φίλους και τους γείτονες του, κι έγινε χαρά στις καρδιές τους και στα μάτια τους.

Και είπε: «Μεγαλώνετε καθώς κοιμάστε, και ζείτε την πιο ολοκληρωμένη ζωή σας στ' όνειρό σας. Γιατί όλες οι μέρες σας περνούν μ' ευχαριστίες γι' αυτό που έχετε λάβει στην ησυχία της νύχτας.

Πολλές φορές συλλογίζεστε και λέτε πως η νύχτα είναι η ώρα της ανάπαυσης, ωστόσο, στην πραγματικότητα, η νύχτα είναι η ώρα της αναζήτησης και της ανακάλυψης.

Η μέρα σας δίνει τη δύναμη της γνώσης και διδάσκει τα δάχτυλά σας να γίνουν επιδέξια στην τέχνη της απολαβής· αλλά μονάχα η νύχτα σας οδηγεί στο θησαυροφυλάκιο της Ζωής.

Ο ήλιος διδάσκει σ' όλα τα πράγματα που μεγαλώνουν, τη λαχτάρα τους για το φως. Αλλά μονάχα η νύχτα τα υψώνει προς τ' άστρα.

Είναι στ' αλήθεια η σιγαλιά της νύχτας που υφαίνει το νυφιάτικο πέπλο πάνω απ' τα δέντρα του δάσους, και τα λουλούδια του κήπου, και μετά στρώνει το πλούσιο τραπέζι κι ετοιμάζει το νυφικό δωμάτιο· και μέσα σε τούτη την άγια σιωπή, το αύριο συλλαμβάνεται στη μήτρα του Χρόνου.

Κι έτσι είσαστε πάντα μαζί, κι έτσι ανα-

Οι δύο σελίδες που ακολουθούν αποτε-
λούν ανατύπωση από το αρχικό χειρόγραφο

فقد تبيّن - ترى حرا انك من قطرة ندى... الخ...
Dew-drops

The wage of the morning sun in
a dew drop is not less than the
sun

The reflection of life in your
soul is not less than life.

A dew drop mirrors the
light because it is one with
light,

And you reflect life because
you and life are one.

When darkness is upon
you say, "This darkness is
dawn not yet born

" And though night's
child bearing is upon me and
night's child birth shall be
upon me,

" Yet shall dawn be born

unto me,

Even as unto the hills and
the valleys."

A dew drop rounding its
sphere in the dusk of the
lily is not unlike yourself
gathering your soul in the
heart of God.

Shall a dew drop say:
"But once in a thousand
years am even a dew drop?"

And knows not that
all light (of all the years) is
shining in its circle.

— o —

ζητώντας, βρίσκετε τροφή κι εκπλήρωση. Και μ' όλο που την αυγή το ξύπνημά σας σβήνει την ανάμνηση, το τραπέζι του ονείρου είναι πάντα στρωμένο, και το νυφικό δωμάτιο πάντα περιμένει».

Κι έμεινε λίγη ώρα σιωπηλός, καθώς και το πλήθος, περιμένοντας τα λόγια του. Μετά, εκείνος μίλησε ξανά και είπε: «Είσαστε πνεύματα, παρ' όλο που κινείστε με το σώμα· και σαν το λάδι που καίει μέσα στο σκοτάδι, είσαστε φλόγες μ' όλο που είστε κλεισμένες στις λάμπες.

Αν δεν ήσασταν τίποτ' άλλο παρά σώματα, η παρουσία μου μπροστά σας κι η κουβέντα μου μαζί σας θα ήτανε κάτι κενό, σαν τους νεκρούς που μιλούν στους νεκρούς. Αλλά δεν είναι έτσι. Αυτό που είναι αθάνατο μέσα σας, είναι ελεύθερο και τη μέρα και τη νύχτα, και δέν μπορεί να στεγαστεί ούτε να φυλακιστεί, γιατί αυτή είναι η θέληση του Υπέρτατου. Είσαστε η ανάσα του, είσαστε σαν τον άνεμο που δεν μπορείς ούτε να τον πιάσεις ούτε να τον φυλακίσεις. Κι εγώ το ίδιο είμαι, η ανάσα της ανάσας Του».

Έφυγε τότε απ' ανάμεσά τους, και γοργοπατώντας έφτασε πάλι στον Κήπο.

Κι ο Σαρκίς, αυτός που πάντα δυσπιστούσε, μίλησε κι είπε: «Και τι έχεις να πεις για

την ασχήμια Δάσκαλε; Ποτέ δε μιλάς για την ασχήμια».

Κι ο Αλμουσταφά του αποκρίθηκε κι είχε την ορμή του βούρδουλα στα λόγια του, κι είπε: «Φίλε μου, ποιος άνθρωπος θα σ' ονομάσει αφιλόξενο, αν περάσει από το σπίτι σου κι ωστόσο δε σου χτυπήσει την πόρτα;

Και ποιος θα σε πει κουφό ή απρόσεκτο αν σου μιλήσει σε μια παράξενη γλώσσα που δεν την καταλαβαίνεις;

Δεν είναι τάχα αυτό που ποτέ δεν πασχίσατε να φτάσετε, που στην καρδιά του ποτέ δεν ποθήσατε να μπείτε, δεν είναι αυτό που ονομάζετε ασχήμια;

Αν η ασχήμια είναι κάτι αληθινό, είναι μονάχα τα λέπια που σκεπάζουν τα μάτια μας, και το κερί που φραγίζει τ' αφτιά μας.

Μην ονομάζεις τίποτα άσχημο, φίλε μου, εξόν από το φόβο της ψυχής μπροστά στις αναμνήσεις της».

ΚΑΙ κάποια μέρα ενώ κάθονταν όλοι στις μακριές σκιές που ρίχναν οι λεύκες με τα μαλαματένια φύλλα, κάποιος μίλησε κι εί-
πε: «Δάσκαλε, φοβούμαι το χρόνο. Περνά από πάνω μας, κλέβει τη νιότη μας, και τι μας δί-
νει σ' αντάλλαγμα;»

Και κείνος αποκρίθηκε κι είπε: «Σκύψε και πιάσε τώρα μια χούφτα καλό χώμα. Βρή-
κες εκεί μέσα κάποιο σπόρο, ίσως και κάποιο σκουλήκι; Αν το χέρι σου είχε μεγάλο άνοιγ-
μα και μεγάλη διάρκεια, ο σπόρος θα μπορούσε να γίνει ένα δάσος και το σκουλήκι ένα κοπάδι άγγελοι. Και μην ξεχνάς πως τα χρόνια που κάνουν τους σπόρους δάση και τα σκουλήκια αγγέλους, ανήκουν σ' αυτό το Τώρα, όλα τα χρόνια, σ' αυτό και μόνο το Τώρα.

Και τι είναι οι εποχές των χρόνων, εξόν από τις σκέψεις σας που αλλάζουν; Η Άνοιξη είναι ένα ξύπνημα στο στήθος σας, και το καλοκαίρι μια αναγνώριση της καρποφορίας σας. Και το φθινόπωρο δεν είναι το παλιό μέσα σας που τραγουδάει ένα νανούρισμα σε κείνο που είναι ακόμα μικρό παιδί στην ύπαρ-
ξη σας; Και τι είναι, σας ρωτώ, ο χειμώνας, έκτος από έναν ύπνο γεμάτο με τα όνειρα όλων των άλλων εποχών;»

Και τότε ο Μάνους, ο ερευνητικός μαθη-
τής, κοίταξε γύρω του κι είδε φυτά ανθισμένα που σκαρφάλωναν κι αγκάλιαζαν τη συκομου-
ριά. Κι είπε: «Κοίταξε τα παράσιτα, Δάσκαλε.

Τι έχεις να πεις γι' αυτά; Είναι κλέφτες με ξάγρυπνα και κουρασμένα βλέφαρα, που κλέβουνε το φως από τα φρόνιμα παιδιά του ήλιου, και κάνουν πανηγύρι με το χυμό που τρέχει στα κλαριά και τα φύλλα τους».

Και κείνος αποκρίθηκε και του είπε: «Φίλε μου, όλοι μας είμαστε παράσιτα, Εμείς που δε μοχθούμε για να κάνουμε το ριζόχωμα ζωή ολοζώντανη, δεν είμαστε ανώτεροι από κείνους που δέχονται τη ζωή απευθείας απ' το ριζόχωμα, χωρίς να γνωρίζουν το ριζόχωμα.

Μπορεί μια μητέρα να πει στο παιδί της: Σε ξαναδίνω στο δάσος, που είναι η πιο μεγάλη μάνα σου, γιατί με κουράζεις στην καρδιά και στα χέρια;

Ή μπορεί ο τραγουδιστής ν' αποδιώξει το τραγούδι του, λέγοντας: Γύρνα πίσω στη σπηλιά των ήχων απ' όπου ήρθες, γιατί η φωνή σου μου παίρνει όλη την ανάσα μου;

Και μπορεί ο βοσκός να πει στο αρνάκι του: Δεν έχω λιβάδι για να βοσκήσεις· γι' αυτό φύγε από κοντά μου και τράβα στη θυσία;

Όχι, φίλε μου, σ' όλα τούτα τα πράγματα δίνεται η απάντηση πριν ακόμα γίνει η ερώτηση, και, όπως τα όνειρά σας, εκπληρώνονται πριν κοιμηθείτε.

Ζούμε ο ένας απ' τον άλλο σύμφωνα με το νόμο τον παλιό κι άχρονο. Ας ζούμε λοιπόν έτσι, μ' αγάπη και καλοσύνη. Αναζητούμε ο

ένας τον άλλο στη μοναξιά μας, και βαδίζουμε στο δρόμο όταν δεν έχουμε τζάκι να καθίσουμε.

Φίλοι κι αδέρφια μου, ο πλατύτερος δρόμος είναι ο συνάνθρωπός σας.

Τα φυτά αυτά που ζούν από το δέντρο τραβούν το γάλα της γης μέσα στη γλυκιά σιγαλιά της νύχτας και η γη μέσα στο γαλήνιο όνειρό της θηλάζει στον κόρφο του ήλιου.

Κι ο ήλιος, σαν και σας και μένα, και σαν καθετί που υπάρχει, παρακάθεται ισότιμος στο συμπόσιο του Πρίγκηπα, που η πόρτα του μένει πάντα ανοιχτή και το τραπέζι του πάντα στρωμένο.

Μάνους, φίλε μου, όλα όσα υπάρχουν, ζουν πάντα από όλα που υπάρχουν. Κι όλα όσα υπάρχουν ζούν με την πίστη που δεν έχει όρια και με τη γενναιοδωρία του Υπέρτατου».

ΚΑΙ κάποιο πρωί, την ώρα που ο ουρανός ήταν ακόμα θαμπός το γλυκοχάραμα, περπάτησαν όλοι μαζί στον Κήπο και κοίταξαν κατά την Ανατολή και στάθηκαν, όλοι βουβοί μπροστά στον ήλιο που ανέτειλε. Κι υστέρα από λίγο ο Αλμουςταφά έδειξε με το χέρι του και είπε: «Το είδωλο του πρωινού ήλιου που καθρεφτίζεται σε μια δροσοστάλα δεν είναι κάτι λιγότερο από τον ίδιο τον ήλιο. Η αντανάκλαση της ζωής μέσα στην ψυχή σας δεν είναι τίποτα λιγότερο από την ίδια τη ζωή.

Η δροσοστάλα καθρεφτίζει το φως γιατί είναι ένα με το φως, κι εσείς αντανακλάτε τη ζωή γιατί η ζωή και σεις είσαστε ένα.

Όταν το σκοτάδι πέφτει επάνω σας να λέτε: Αυτό το σκοτάδι είναι η αυγή που δε γεννήθηκε ακόμα' και μ' όλο που το έργο της νύχτας με σκεπάζει, ωστόσο θα γεννηθεί και για μένα η αυγή όπως θα γεννηθεί και για τους λόφους.

Η δροσοστάλα στρογγυλεύει το σχήμα της μέσα στη σκοτεινιά του κρίνου, και μοιάζει με σας που μαζεύετε την ψυχή σας μέσα στην καρδιά του Θεού.

Αν η δροσοστάλα πει: Ούτε μια φορά στα χίλια χρόνια δεν είμαι πραγματικά μια δροσοστάλα, μιλείστε της και πείτε της: Δεν ξέρεις ότι το φως όλων των χρόνων λάμπει στον κύκλο σου;

ΚΑΙ κάποιο βράδυ, μεγάλη καταιγίδα έπεσε στον τόπο, κι ο Αλμουσταφά κι οι μαθητές του μπήκαν μέσα και κάθισαν γύρω στο τζάκι κι ήτανε ήσυχοι και σιωπηλοί.

Μετά, ένας από τους μαθητές είπε: «Είμαι μόνος, Δάσκαλε, και οι οπλές των ωρών χτυπούν σκληρά το στήθος μου».

Κι ο Αλμουσταφά σηκώθηκε και στάθηκε ανάμεσά τους κι είπε με φωνή που μοιάζει με τη βουή του δυνατού αέρα: «Μόνος! Και τι μ' αυτό; Ήρθες μόνος, και μόνος θα χαθείς μες στην ομίχλη.

Γι' αυτό να πίνεις την κούπα σου μόνος και σιωπηλός. Οι μέρες του φθινοπώρου έδωσαν άλλες κούπες σ' άλλα χείλη και τις γέμισαν με κρασί πικρό και γλυκό, ακριβώς όπως γέμισαν και τη δικιά σου κούπα.

Πίνε την κούπα σου μόνος, μ' όλο που μπορεί να έχει γεύση απ' το αίμα και τα δάκρυά σου, και να ευχαριστείς τη ζωή για το δώρο της δίψας. Γιατί, χωρίς τη δίψα, η καρδιά σου δεν είναι παρά η ακτή μιας στείρας θάλασσας, χωρίς τραγούδι και χωρίς κύμα.

Να πίνεις μονάχος την κούπα σου, και να την πίνεις με χαρά.

Να τη σηκώνεις ψηλά πάνω από το κεφάλι σου και να πίνεις στην υγεία όσων πίνουν μόνοι.

Κάποια φορά γύρεψα τη συντροφιά των ανθρώπων και κάθισα μαζί τους στα τραπέζια

του συμπόσιου κι ήπια μαζί τους. Αλλά το κρασί τους δεν ανέβηκε στο κεφάλι μου, ούτε έτρεξε μέσα στο στήθος μου. Μόνο που κατέβηκε στα πόδια μου. Η σοφία μου έμεινε στεγνή κι η καρδιά μου σφραλισμένη και σφραγισμένη. Μόνο τα πόδια μου ήταν μαζί τους μέσα στην ομίχλη τους.

Κι από τότε δεν ξαναγύρεψα τη συντροφιά των ανθρώπων, ούτε ξανάπια κρασί στο τραπέζι τους.

Γι' αυτό σου λέω, μ' όλο που οι οπλές των ωρών χτυπούν σκληρά στο στήθος σου, και τι μ' αυτό; Είναι καλό για σένα να πίνεις την κούπα της θλίψης σου μόνος, και την κούπα της χαράς σου πάλι μόνος».

ΚΑΙ κάποια μέρα, καθώς ο Φάρδρος ο Έλληνας περπατούσε μες στον Κήπο, το πόδι του σκόνταψε σε μια πέτρα και κείνος θύμωσε. Στράφηκε, σήκωσε την πέτρα και είπε με χαμηλή φωνή: «Ω, άψυχο πράγμα μέσα στο δρόμο μου!». Και πέταξε την πέτρα.

Κι ο Αλμουσταφά, ο διαλεκτός κι αγαπημένος, είπε: Γιατί είπες: «Ω, άψυχο πράγμα»; Είσαι τόσο καιρό σ' αυτό τον Κήπο και δεν ξέρεις πώς δεν υπάρχει τίποτα άψυχο εδώ; Όλα τα πράγματα ζουν και λάμπουν στη γνώση της μέρας και στο μεγαλείο της νύχτας. Εσύ κι η πέτρα είσαστε ένα. Υπάρχει διαφορά μόνο στους χτύπους της καρδιάς. Η δικιά σου χτυπά κάπως πιο γρήγορα, δεν είν' έτσι, φίλε μου; Ναι, αλλά δεν μπορεί να 'ναι τόσο ήρεμη.

Ο ρυθμός της μπορεί να είναι ένας άλλος ρυθμός, αλλά σου λέω πως αν μετρήσεις τα βάθη της ψυχής σου κι ανεβείς στα ύψη του διαστήματος, δε θ' ακούσεις παρά μονάχα μια μελωδία και μέσα σ' αυτή τη μελωδία τραγουδούν κι η πέτρα και τ' αστέρι, το ένα μαζί με τ' άλλο, σ' απόλυτη αρμονία.

Αν δε νιώθεις τα λόγια μου, τότε αυτό θα γίνει ίσως κάποια άλλη αυγή. Αν καταράστηκες τούτη την πέτρα, γιατί στην τυφλότητά σου σκόνταψες πάνω της, θα μπορούσες να καταραστείς ένα αστέρι, αν το κεφάλι σου ήταν τόσο ψηλά που να το συναντούσε στον ουρανό;

Αλλά θα 'ρθει μια μέρα που θα μαζεύεις πέτρες κι αστέρια όπως το παιδί μαζεύει τα κρίνα του λιβαδιού, και τότε θα καταλάβεις πως όλα τούτα τα πράγματα είναι γεμάτα ζωή κι ευωδιά».

ΚΑΙ την πρώτη μέρα της εβδομάδας ό-
ταν οι ήχοι της καμπάνας του ναού α-
ναζήτησαν τ' αφτιά τους, κάποιος μίλησε κι
είπε: «Δάσκαλε, πολλά λόγια ακούμε για το
Θεό εδώ γύρω. Εσύ τι λες για το Θεό, και
ποιος είναι ο Θεός πραγματικά;»

Και κείνος στάθηκε μπροστά του σα μικρό
δεντράκι που αψηφάει τον άνεμο και την κα-
ταιγίδα κι αποκρίθηκε κι είπε: «Σκεφτείτε τώ-
ρα, σύντροφοι κι αγαπημένοι μου, μια καρδιά
που περικλείνει όλες τις καρδιές, μια αγάπη
που αγκαλιάζει όλες τις αγάπες, ένα πνεύμα
που τυλίγει όλα τα πνεύματα, μια φωνή που
χωράει μέσα της όλες τις φωνές, και μια σιω-
πή βαθύτερη απ' όλες τις σιωπές, κι άχρονη.

Προσπαθείστε τώρα να νιώσετε μ' ολάκε-
ρο τον εαυτό σας μια ομορφιά πιο μαγευτική
άπ' όλα τα όμορφα πράγματα, ένα τραγούδι
πιο απέραντο από τα τραγούδια της θάλασσας
και του δάσους, ένα μεγαλείο που κάθεται σ'
ένα θρόνο, που ο Ωρίων μπροστά του δεν είναι
παρά ένα υποπόδιο, και που κρατάει ένα σκή-
πτρο που μπρός του οι Πλειάδες δεν είναι πα-
ραπάνω από τη λάμψη της δροσοσταλιάς.

Αναζητάτε πάντοτε μόνο τροφή και στέγη,
ρούχο και ραβδί. Αναζητάτε τώρα Εκείνον
που δεν είναι ούτε στόχος για τα βέλη σας,
ούτε πέτρινη σπηλιά για να σας προστατέψει
από τα στοιχεία της φύσης.

Κι αν τούτα τα λόγια μου είναι βράχος κι

αίνιγμα, τότε γυρέψτε, τουλάχιστο, να κομματιαστούν οι καρδιές σας και τα ερωτήματά σας να σας φέρουν στην αγάπη και τη σοφία του Υπέρτατου, που οι άνθρωποι αποκαλούν Θεό».

Κι ήτανε όλοι σιωπηλοί, κι οι καρδιές τους γεμάτες απορία. Κι ο Αλμουσταφά τους συμπόνεσε, τους κοίταξε με τρυφεράδα και τους είπε: «Ας μη μιλήσουμε περισσότερο για το Θεό και Πατέρα. Ας μιλήσουμε καλύτερα για τους θεούς τους γειτόνους σας, και τ' αδέρφια σας, τα στοιχεία της φύσης, που σαλεύουν γύρω απ' τα σπίτια σας και πάνω στα χωράφια σας.

Θα θέλατε με τη φαντασία σας να υψωθείτε ως τα σύννεφα κι αυτό θα τ' ονομάζετε υψος' και θα θέλατε να διασχίσετε την απέραντη θάλασσα κι αυτό θα τ' ονομάζατε απόσταση. Αλλά εγώ σας λέω πως όταν σπέρνετε ένα σπόρο στη γη, φτάνετε σε μεγαλύτερο ύψος. Κι όταν δείχνετε την ομορφιά του πρωινού στο γείτονά σας, διασχίζετε μια πιο μεγάλη θάλασσα.

Πολύ συχνά υμνείτε το Θεό, το άπειρο, κι ωστόσο δεν ακούτε πραγματικά το τραγούδι. Μακάρι να μπορούσατε ν' ακούσετε το τραγούδι των πουλιών και τα φύλλα που πέφτουν απ' το κλαρί καθώς περνά ο άνεμος, και μη ξεχνάτε φίλοι μου, πως τα φύλλα αυτά τραγουδούν μόνο όταν χωρίζονται από το κλαρί!

Και πάλι σας παρακαλώ να μη μιλάτε και

τόσο ελεύθερα για το Θεό, που είναι το Παν
σας, αλλά καλύτερα να μιλάτε και να καταλα-
βαίνετε ο ένας τον άλλο, ο γείτονας το γείτο-
να, ο Θεός το Θεό.

Γιατί, ποιος θα θρέψει τα μικρά πουλιά της
φωλιάς, αν η μάνα πετάξει στον ουρανό; Και
ποιά ανεμώνη του αγρού θα ολοκληρωθεί, αν
δεν τη ζευγαρώσει η μέλισσα από μιαν άλλη
ανεμώνη;

Μονάχα όταν χάνεστε στον πιο μικρό σας
εαυτό, αναζητάτε τον ουρανό που ονομάζετε
Θεό. Μακάρι να μπορούσατε να βρείτε τα μο-
νοπάτια προς τον απέραντο εαυτό σας· μακάρι
να ήσασταν λιγότερο νωθροί και να λιθοστρώ-
νατε τους δρόμους!

Ναύτες και φίλοι μου, θα ήταν πιο φρόνιμο
να μιλάμε λιγότερο για το Θεό, που δεν μπο-
ρούμε να καταλάβουμε, και περισσότερο ο
ένας για τον άλλο, που μπορούμε να καταλά-
βουμε. Κι ωστόσο θα ήθελα να ξέρετε πως όλοι
μας είμαστε η ανάσα κι η ευωδιά του Θεού.
Είμαστε ο Θεός, στο φύλλο, στο λουλούδι, και
πολλές φορές στον καρπό».

ΚΑΙ κάποιο πρωινό που ο ήλιος έστεκε ψηλά στον ουρανό, ένας από τους μαθητές, ένας από κείνους τους τρεις που είχαν παίξει μαζί του στα παιδικά του χρόνια, τον πλησίασε και του είπε: «Δάσκαλε, το ρούχο μου έλιωσε, κι άλλο δεν έχω. Δώσ' μου άδεια να πάω στο παζάρι και να ψάξω, μήπως βρώ καινούργιο ρούχο».

Κι ο Αλμουσταφά κοίταξε το νέο και του είπε: «Δώσ' μου το ρούχο σου». Και κείνος υπάκουσε κι έμεινε γυμνός μέσα στο μεσημέρι.

Κι ο Αλμουσταφά είπε με φωνή που αντήχησε σα νιό πουλάρι που κάλπαζε στο δρόμο: «Μόνο οι γυμνοί ζούν μέσα στον ήλιο. Μόνο οι αθώοι καβαλούν τον άνεμο. Και μόνο εκείνος που χάνει το δρόμο του χίλιες φορές θα βρει το γυρισμό του στην πατρίδα.

Οι άγγελοι κουράστηκαν από τους έξυπνους. Και χθες ακόμα ένας άγγελος μου είπε: Έχουμε φτιάξει την κόλαση για κείνους που λαμποκοπούν. Τι άλλο απ' τη φωτιά μπορεί να χαλάσει μια λαμπερή επιφάνεια και να λιώσει ένα πράγμα ως τον πυρήνα του;

Και γω είπα: Αλλά φτιάχνοντας την κόλαση, φτιάξατε και τους δαιμόνους για να την κυβερνούν. Αλλά ο άγγελος απάντησε: Όχι, η κόλαση κυβερνιέται από κείνους που δεν παραδίνονται στη φωτιά.

Σοφός άγγελος. Ξέρει τους τρόπους των ανθρώπων και τους τρόπους των μισοανθρώ-

πων. Είναι ένας από τους Σεραφείμ που έρχονται, να βοηθήσουν τους προφήτες όταν τους πειράζουν οι έξυπνοι. Και σίγουρα χαμογέλα όταν οι προφήτες χαμογελούν και κλαίει όταν εκείνοι κλαίνε.

Φίλοι και ναύτες μου, μόνο οι γυμνοί ζουν μέσα στον ήλιο. Μόνο οι ακυβέρνητοι μπορούν να ταξιδέψουν στη μεγάλη θάλασσα. Μόνο εκείνοι που έχουν σκοτάδι τη νύχτα, θα ξυπνήσουν με το γλυκοχάραμα και μόνο εκείνοι που κοιμούνται μαζί με τις ρίζες κάτω από το χιόνι, θα φτάσουν στην άνοιξη.

Γιατί είσαστε σαν τις ρίζες, όμοια απλοί, κι ωστόσο έχετε τη σοφία από τη γη. Και είσαστε σιωπηλοί, κι ωστόσο έχετε μέσα στ' αγέννητα κλαριά σας τη χορωδία των τεσσάρων ανέμων.

Είσαστε χωρίς δύναμη, χωρίς μορφή κι ωστόσο είσαστε η αρχή θεόρατων βαλανιδιών και το μισογραμμένο ακόμα σχέδιο απ' τις ιτιές που υψώνονται στον ουρανό.

Άλλη μια φορά σας λέω, δεν είσαστε παρά μονάχα ρίζες ανάμεσα στο σκοτεινό ριζόχωμα και τους κινούμενους ουρανούς. Και πολλές φορές είδα να υψώνεστε για να χορέψετε μαζί με το φως, αλλά σας είδα ακόμα και διστακτικούς και ντροπαλούς. Όλες οι ρίζες είναι ντροπαλές. Έχουν κρύψει τις καρδιές τους τόσο

πολύ καιρό που δεν ξέρουν τι να κάνουν μ' αυτές.

Αλλά ο Μάης θα ρθει κι ο Μάης είναι μια ανήσυχη παρθένα κι αυτή θα γίνει μάνα των λόφων και των κάμπων».

ΚΙ ένας από κείνους που είχαν υπηρετήσει στο Ναό, τον παρακάλεσε κι είπε: «Μάθε μας, Δάσκαλε τα λόγια μας να είναι σαν τα δικά σου λόγια, ύμνος και θυμίαμα για τους ανθρώπους».

Κι ο Αλμουσταφά αποκρίθηκε κι είπε: «Θα υψωθείτε πάνω από τα λόγια σας, αλλά το μονοπάτι σας θα μείνει ρυθμός κι ευωδιά. Ρυθμός για τους εραστές κι όλους τους αγαπημένους, κι ευωδιά για κείνους που θέλουν να ζήσουν τη ζωή μέσα στον Κήπο.

Αλλά θα υψωθείτε πάνω από τα λόγια σας, σε μια κορφή όπου πέφτει η σκόνη των αστεριών, και θ' ανοίξετε τα χέρια σας ώσπου να γεμίσουν. Ύστερα θα ξαπλώσετε και θα κοιμηθείτε σαν κάτασπρα πουλάκια σε μια λευκή φωλιά και θα ονειρευτείτε το αύριό σας όπως οι άσπρες βιολέτες ονειρεύονται την άνοιξη.

Ναι, και θα κατεβείτε πιο βαθιά από τα λόγια σας. Θ' αναζητήσετε τις χαμένες πηγές των ρευμάτων και θα γίνετε κάποια κρυφή σπηλιά που θ' αντιλαλεί τις αδύναμες φωνές του βάθους, που τώρα δεν μπορείτε ν' αφουγκραστείτε.

Θα κατεβείτε πιο βαθιά από τα λόγια σας, ναι, πιο βαθιά απ' όλους τους ήλιους, στην ίδια την καρδιά της γης, κι εκεί θα είστε μόνοι μ' Εκείνον που περπατά πάνω στο Γαλαξία».

Κι ύστερα από λίγη ώρα ένας από τους μαθητές τον ρώτησε κι είπε: «Δάσκαλε, μίλησέ μας για την ύπαρξη. Τι σημαίνει να υπάρχουν;»

Κι ο Αλμουσταφά τον κοίταξε για πολύ και τον αγάπησε. Και σηκώθηκε και περπάτησε κάμποσα βήματα μακριά τους· ύστερα, ξαναγύρισε και είπε: «Σε τούτο τον Κήπο βρίσκονται θαμμένοι από τα χέρια των ζωντανών ο πατέρας μου κι η μάνα μου· σε τούτο τον Κήπο είναι θαμμένοι οι σπόροι των περασμένων χρόνων, που ήρθαν ως εδώ με τα φτερά του ανέμου. Χιλιάδες φορές θα θαφτούνε εδώ ο πατέρας μου κι η μάνα μου και χιλιάδες φορές ο άνεμος θα θάψει εδώ τους σπόρους· και χιλιάδες χρόνια από σήμερα, εσείς κι εγώ κι αυτά τα λουλούδια θα μαζευτούμε στον ίδιο Κήπο, και θα υπάρξουμε, αγαπώντας τη ζωή, και θα υπάρξουμε με τ' όνειρο του διαστήματος, και θα υπάρξουμε και θα υψωνόμαστε προς τον ήλιο.

Αλλά τώρα, σήμερα, το να υπάρχουν σημαίνει να είσαι σοφός χωρίς να είσαι ξένος για τους ανόητους· σημαίνει να είσαι δυνατός αλλά όχι για να ξεκάνεις τους αδύνατους· σημαίνει να παίζεις με τα μικρά παιδιά, όχι σαν πατέρα, αλλά καλύτερα σα σύντροφος του παιχνιδιού, που θέλει να μάθει τα παιχνίδια τους.

Σημαίνει να είσαι απλός κι άκακος με τους γέρους και τις γριές, και να κάθεσαι μαζί τους

στον ίσκιο της αρχαίας βελανιδιάς μ' όλο που
εσύ περπατάς ακόμα με την Άνοιξη.

Σημαίνει ν' αναζητάς έναν ποιητή, μ' όλο
που αυτός μπορεί να ζει πέρα από τα εφτά πο-
τάμια, και να είσαι ήρεμος μπροστά του, να μη
θέλεις τίποτα, να μην αμφιβάλλεις για τίποτα,
και χωρίς να 'χεις κανένα ερώτημα στα χείλια
σου.

Σημαίνει να ξέρεις πως ο άγιος κι ο αμαρ-
τωλός είναι αδέρφια δίδυμα, που ο πατέρας τους
είναι ο Μεγαλόχαρος βασιλιάς μας, και πως
ο ένας γεννήθηκε μια στιγμή πριν απ' τον άλ-
λο, και μόνο γι' αυτό τον θεωρούμε Διάδοχο
του Θρόνου.

Σημαίνει ν' ακολουθείς την Ομορφιά, ακό-
μα κι αν εκείνη σ' οδηγήσει ως την άκρη του
γκρεμού· και μ' όλο που εκείνη είναι φτερωτή
κι εσύ χωρίς φτερά, και μ' όλο που εκείνη θα
περάσει το γκρεμό, ακολούθησέ την, γιατί,
όπου δεν υπάρχει όμορφιά, δεν υπάρχει τί-
ποτα.

Σημαίνει να είσαι κήπος χωρίς μάντρα,
αμπέλι δίχως φύλακα, θησαυροφυλάκιο πάντα
ανοιχτό στους περαστικούς.

Σημαίνει να σε ληστέψουν, να σε ξεγελά-
σουν, να σ' εξαπατήσουν κι ακόμα να σε πα-
ραπλανήσουν και να σε παγιδέψουν, και μετά
να σε περιγελάσουν, αλλά, παρ' όλα τούτα,
εσύ να κοιτάζεις κάτω από το ύψος του μεγα-
λύτερου εαυτού σου και να χαμογελάς, ξέρον-

τας πως υπάρχει κάποια Άνοιξη που θα 'ρθει στον Κήπο σου να χορέψει με τα φύλλα σου, κι ένα φθινόπωρο για να ωριμάσει τα σταφύλια σου· ξέροντας πως αν κι ένα μόνο απ' τα παράθυρά σου είναι ανοιχτό προς την Ανατολή, ποτέ δε θα είσαι άδειος· να ξέρεις πως όλοι αυτοί που θεωρούνται παραβάτες και ληστές, πλάνοι κι απατεώνες, είναι αδέρφια σου που βρίσκονται σ' ανάγκη, και πως και συ είσαι ίσως όλοι αυτοί στα μάτια των ευλογημένων κατοίκων της Αόρατης Πόλης, πάνω από τούτη την πόλη.

Και τώρα, για σας που τα χέρια σας φτιάχνουν και βρίσκουν όλα τα πράγματα που είναι χρήσιμα και αναγκαία για την άνεση της μέρας και της νύχτας σας.

Να υπάρχουν, σημαίνει να είσαι υφαντής με δάχτυλα που βλέπουν, χτίστης που νοιάζεται για το φως και τον ελεύθερο χώρο· γεωργός που νιώθει ότι κρύβει ένα θησαυρό με κάθε σπόρο που σπέρνει· ψαράς και κυνηγός που δείχνει συμπόνια για το ψάρι και το αγρίμι που κυνηγά, αλλά μεγαλύτερη συμπόνια για την πείνα και την ανάγκη του ανθρώπου.

Και πάνω απ' όλα, σας λέω τούτο: Θα 'θελα να είστε ο καθένας από σας, κι όλοι μαζί, σύντροφοι στο σκοπό κάθε ανθρώπου, γιατί έτσι μόνο μπορείτε να ελπίζετε πως θα πετύχετε τους δικούς σας καλούς σκοπούς.

Σύντροφοι κι αγαπημένοι μου, να είστε

τολμηροί κι όχι πράοι· να είστε ανοιχτοί κι όχι κλεισμένοι· κι ως την τελευταία μας ώρα, και τη δικιά μου και τη δικιά σας, να είστε πραγματικά ο μεγαλύτερος εαυτός σας».

Κι αφού είπε τούτα, έπαψε να μιλά, και τότε έπεσε μια βαθιά μελαγχολία πάνω στους εννιά, κι η καρδιά τους ξεμάκρυνε από κείνον, γιατί δεν ένιωσαν τα λόγια του.

Και να! Οι τρεις άντρες που ήτανε ναυτικοί πόθησαν τη θάλασσα· και κείνοι που είχαν υπηρετήσει στο ναό λαχτάρησαν την παρηγοριά του ιερού βωμού· και κείνοι που ήτανε σύντροφοι των παιχνιδιών του πεθύμησαν την αγορά. Έγιναν όλοι κουφοί στα λόγια του, έτσι που η ηχώ τους ξαναγύρισε σ' αυτόν, σαν κουρασμένο κι άστεγο πουλί που αναζητούσε καταφύγιο.

Κι ο Αλμουσταφά προχώρησε και ξεμάκρυνε από κοντά τους μέσα στον Κήπο, χωρίς να λέει τίποτα και χωρίς να τους κοιτάζει.

Εκείνοι άρχισαν να συζητούν ανάμεσά τους και να γυρεύουν δικαιολογίες για τη λαχτάρα τους να φύγουν.

Και να! Κίνησαν κι έφυγαν, τραβώντας ο καθένας για τη θέση του, κι έτσι ο Αλμουσταφά ο διαλεκτός κι αγαπημένος, έμεινε μόνος.

ΚΙ όταν η νύχτα βασίλεψε για καλά στη γη, ο Αλμουσταφά πήγε κοντά στο μνήμα της μάνας του και κάθισε κάτω απ' τον κέδρο που είχε φυτρώσει εκεί. Και 'κει τον βρήκε ο ίσκιος μιας μεγάλης λάμπης στον ουρανό, κι ο Κήπος άστραψε σαν πολύτιμο πετράδι πάνω στο στήθος της γης.

Κι ο Αλμουσταφά άφησε κραυγή μέσα στη μοναξιά της ψυχής του και είπε:

«Βαριά φορτωμένη είναι η ψυχή μου με τους ώριμους καρπούς της. Ποιος είναι που θα 'θελε να ρθεί να τους πάρει και να χορτάσει; Δεν υπάρχει ένας που να νήστεψε και που να είναι ευγενικός και μεγαλόδωρος στην καρδιά, να ρθει και να τελειώσει τη νηστεία του με την πρώτη καρποφορία μου στον ήλιο, και να μ' άλαφρώσει έτσι από το βάρος της αφθονίας μου;

Η ψυχή μου ξεχειλίζει με το κρασί των αιώνων. Δεν υπάρχει ένας διψασμένος να ρθεί να πιεί;

Ήταν ένας άνθρωπος που στεκόταν στο σταυροδρόμι με τα χέρια απλωμένα στους διαβάτες και τις χούφτες γεμάτες διαμαντικά. Και φώναζε στους περαστικούς κι έλεγε: "Λυπηθείτε με, και πάρτε από μένα. Στ' όνομα του Θεού, πάρτε από τα χέρια μου και παρηγορείστε με".

Μα οι διαβάτες μόνο που τον κοίταζαν και κανένας δεν έπαιρνε απ' τα χέρια του.

Θα ήταν ίσως καλύτερα γι' αυτόν να ήταν ζητιάνος που άπλωνε το χέρι για να πάρει - χέρι τρεμάμενο, που θα ξαναγύριζε άδειο στο στήθος του - παρά να το απλώνει γεμάτο πλούσια δώρα και να μη βρίσκει κανέναν για να τα δεχτεί.

Και ήταν πάλι ένας μεγαλόκαρδος πρίγκηπας που έστησε τις μεταξωτές σκηνές του ανάμεσα στο βουνό και την έρημο, και πρόσταξε τους υπηρέτες του ν' ανάψουν φωτιά, σιμάδι για τον ξένο και τον περιπλανώμενο· και ξαπόστειλε τους δούλους του για να φυλάξουν στο δρόμο και να του φέρουν έναν καλεσμένο. Αλλά οι δρόμοι και τα μονοπάτια της ερήμου ήταν αδειανά και κανέναν δε βρήκαν.

Ίσως θα ήταν καλύτερα για τον πρίγκηπα να ήταν ένας άνθρωπος από πουθενά κι από ποτέ, και να γύρευε τροφή και στέγη. Μακάρι να ήταν περιπλανώμενος και να μην είχε άλλο απ' το ραβδί του και μια πήλινη κούπα. Γιατί, τότε, στο λιόγερμα, θ' αντάμωνε τους όμοιούς του, καθώς και τους ποιητές του πουθενά και του ποτέ, και θα μοιραζόταν τη ζητιανιά τους, τις αναμνήσεις τους και τα όνειρά τους.

Κι ήταν ακόμα η κόρη του μεγάλου βασιλιά, που σηκώθηκε από τον ύπνο και φόρεσε το μεταξένιο φόρεμά της, τα μαργαριτάρια και τα ρουμπίνια της, κι έριξε μόσχο στα μαλλιά της και βούτηξε στο κεχριμπάρι τα δάχτυλα.

Ύστερα κατέβηκε από τον πύργο στο περβό-

λι της, όπου η δροσιά της νύχτας είχε υφάνει τα χρυσά σαντάλια της.

Μέσα στην ηρεμία της νύχτας, η κόρη του μεγάλου βασιλιά αναζητούσε την αγάπη στον κήπο, αλλά σ' ολόκερο το απέραντο βασίλειο του πατέρα της δεν υπήρχε κανένας που να την αγαπούσε.

Θα ήταν καλύτερα γι' αυτήν να ήταν κόρη ενός γεωργού, που μάντριζε τα πρόβατά του σ' ένα χωράφι, και να ξαναγύριζε στο σπίτι του πατέρα της το σούρουπο με τη σκόνη του δρόμου στα πόδια της και την ευωδιά των αμπελώνων στις πτυχές του φουστανιού της. Κι όταν θα 'φτανε η νύχτα, κι ο άγγελος του σκοταδιού θ' άπλωνε τις φτερούγες του στον κόσμο, εκείνη θα γλιστρούσε κρυφά και θα πήγαινε στο ποταμάκι όπου θα την καρτερούσε ο αγαπητικός της.

Θα προτιμούσε να 'τανε καλόγρια σε μοναστήρι και να 'καιγε την καρδιά της θυμίαμα, για να υψώσει την καρδιά της ως τον άνεμο, και να κάψει το πνεύμα της σαν κερί για το φως που ανεβαίνει προς το μεγαλύτερο φως, μαζί μ' όλους εκείνους που λατρεύουν και κείνους που αγαπούν και που αγαπιούνται.

Μακάρι να 'ταν μια γυναίκα με πολλά χρόνια στη ράχη της, που θα καθότανε στον ήλιο και θ' αναθυμόταν με ποιόν είχε μοιραστεί τη νιότη της.

Και το σκοτάδι της νύχτας βάθυνε κι ο Αλ-
μουσταφά ήταν πιο σκοτεινός μέσα στη νύχτα
κι η ψυχή του ήταν σύννεφο μαζεμένο, και
κραύγασε ξανά:

«Βαριά φορτωμένη είναι η ψυχή μου με τον ώριμο καρπό
της·

Βαριά φορτωμένη είναι η ψυχή μου με τον καρπό της.

Ποιός θα 'ρθει τώρα να φάει και να χορτάσει;

Η ψυχή μου ξεχειλίζει απ' το κρασί της.

Ποιός θα γεμίσει την κούπα του να πιεί και να δροσιστεί
από τη ζέστα της ερήμου;

Μακάρι να 'μουν δέντρο άνανθο κι άκαρπο,

Γιατί ο πόνος της αφθονίας είναι πιο πικρός από την α-
καρπία.

Κι η θλίψη του πλούσιου που απ' αυτόν κανένας δεν παίρνει,
μεγαλύτερη απ' τον πόνο του ζητιάνου που κανένας δεν του
δίνει.

Μακάρι να 'μου να πηγάδι, ξερό και στερεμένο,

κι οι άνθρωποι να μου πετούσαν πέτρες

γιατί αυτό πιο εύκολα θα μπορούσα να υποφέρω

παρά να είμαι μια πηγή με ζωντανό νερό

που πλάι της περνούν οι άνθρωποι χωρίς να πίνουν.

Μακάρι να 'μου να καλάμι που το πατούν τα πόδια,

Γιατί αυτό θα 'ταν καλύτερο παρά να είμαι λύρα

ασημόχορδη

Σε σπίτι που ο κύριος του δεν έχει δάχτυλα,

Και τα παιδιά του είναι κουφά».

ΚΑΙ τώρα, εφτά μέρες κι εφτά νύχτες, κα-
νένας δεν πλησίασε στον Κήπο, κι ε-
κείνος ήταν μόνος με τις αναμνήσεις και τον
πόνο του· γιατί ακόμα και κείνοι που είχαν
ακούσει τα λόγια του μ' αγάπη κι υπομονή,
έφυγαν μακριά, αναζητώντας άλλες μέρες.

Μόνο η Καρίμα ήρθε, με τη σιωπή απλω-
μένη στο πρόσωπό της, σαν πέπλο· στο χέρι
κρατούσε δίσκο και κούπα, πιοτό και φαί για
τη μοναξιά του και την πείνα του. Κι αφού τ'
απόθεσε μπροστά του συνέχισε το δρόμο της
και ξεμάκρυνε.

Κι ο Αλμουσταφά πήγε πάλι κατά τις αση-
μένιες λεύκες μέσ' απ' την αυλόπορτα, και κά-
θισε και κοίταζε το δρόμο. Κι ύστερα από
λίγο είδε κάτι σα σύννεφο σκόνης που πετού-
σε πάνω απ' το δρόμο κι ερχόταν προς το μέ-
ρος του. Και μέσα από το σύννεφο φάνηκαν
οι εννιά, και μπροστά τους η Καρίμα που τους
οδηγούσε.

Κι ο Αλμουσταφά προχώρησε και τους
συναπάντησε στο δρόμο, και κείνοι διάβηκαν
την αυλόπορτα κι όλα ήταν καλά σα να μην
είχαν φύγει παρά εδώ και μια μονάχα ώρα.

Μπήκαν και κάθισαν και δείπνησαν μα-
ζί του στο φτωχικό τραπέζι, όπου η Καρίμα
απόθεσε το ψωμί και το ψάρι κι έβαλε
το υπόλοιπο κρασί στις κούπες. Και καθώς
έβαζε το κρασί παρακάλεσε το Δάσκαλο κι

είπε: «Δωσ' μου την άδεια να πάω στην πόλη και να φέρω κρασί για να ξαναγεμίσω τις κούπες σας, γιατί όσο είχαμε τέλειωσε».

Κι εκείνος την κοίταξε και στο βλέμμα του υπήρχε ένα ταξίδι και κάποια χώρα μακρινή, και είπε: «Όχι, αυτό φτάνει για την ώρα».

Και φάγαν κι ήπιαν και χορτάσανε. Κι όταν τελειώσανε, ο Αλμουσταφά μίλησε με φωνή απέραντη, βαθιά σαν τη θάλασσα και γεμάτη σαν την παλίρροια κάτω απ' το φως του φεγγαριού και είπε:

«Σύντροφοι και συνοδοιπόροι μου, ανάγκη να χωρίσουμε τούτη τη μέρα. Πολύ καιρό ταξιδέψαμε μαζί στις επικίνδυνες θάλασσες, κι ανεβήκαμε τα πιο απόκρημνα βουνά και παλέψαμε με τις καταιγίδες. Γνωρίσαμε την πείνα, αλλά παρακαθήσαμε και σε γαμήλια συμπόσια. Πολλές φορές μείναμε γυμνοί, αλλά φορέσαμε και βασιλικά ρούχα. Στ' αλήθεια ταξιδέψαμε μακριά, αλλά τώρα πρέπει να χωριστούμε. Εσείς μαζί θα τραβήξετε το δρόμο σας, κι εγώ μόνος θα τραβήξω το δικό μου.

Και μ' όλο που οι θάλασσες κι οι απέραντες στεριές θα μας χωρίζουν, θα είμαστε όμως πάντα σύντροφοι στο ταξίδι μας προς το Ιερό Βουνό.

Αλλά, πριν πάρουμε τους χωριστούς μας δρόμους, θα ήθελα να σας δώσω τη σοδειά και τη συγκομιδή της καρδιάς μου:

Βαδίζετε το δρόμο σας με τραγούδι, αλ-

λά κάθε τραγούδι σας ας είναι σύντομο γιατί μόνο τα τραγούδια που πεθαίνουν νέα πάνω στα χείλη σας, θα ζήσουν στις ανθρώπινες καρδιές.

Να λέτε μια όμορφη αλήθεια με οποιαδήποτε λόγια. Να λέτε στην κόρη που τα μαλλιά της λαμποκοπούν στον ήλιο, πως είναι κόρη της αυγής. Αλλά αν ανταμώσετε τον τυφλό, μην του πείτε πως ζει μέσα στη νύχτα.

Αφουγκραστείτε τον αυλητή σαν ν' αφουγκράζεστε τον Απρίλη, μα αν ακούσετε κείνον που κρίνει κι επικρίνει, γίνετε κουφοί σαν τα κόκαλά σας κι απόμακροι σαν τη φαντασία σας.

Σύντροφοι μου κι αγαπημένοι μου, στο δρόμο σας θα συναντήσετε ανθρώπους με πόδια αλόγων δώστε τους από τα φτερά σας. Κι ανθρώπους με κέρατα· δώστε τους στεφάνια δάφνης· κι ανθρώπους με νύχια· δώστε τους πέταλα λουλουδιών για δάχτυλα. Κι ανθρώπους με σουβλερές γλώσσες· δώστε τους μέλι για λόγια.

Θα συναντήσετε όλους αυτούς κι άλλους ακόμα· θα συναντήσετε τον κουτσό που πουλάει δεκανίκια· και τον τυφλό που πουλάει καθρέφτες· και θα συναντήσετε τους πλούσιους που θα ζητιανεύουν στην πύλη του Ναού.

Στον κουτσό δώστε από τη γρηγοράδα σας, στον τυφλό από την δρασή σας· και φροντίστε να δώσετε από τον εαυτό σας στους πλού-

σιους ζητιάνους· αυτοί έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη, γιατί σίγουρα κανένας άνθρωπος δε θ' άπλωνε το χέρι για ελεημοσύνη, αν δεν ήταν στ' αλήθεια φτωχός, μ' όλο που έχει όλα τα καλά.

Σύντροφοι και φίλοι μου, σας εξορκίζω, στην αγάπη μου, να είστε μονοπάτια αρίθμητα που διασχίζουν το ένα τ' άλλο μες στην έρημο, όπου περπατούν τα λιοντάρια κι οι λαγοί, αλλά κι οι λύκοι και τα πρόβατα.

Και να θυμάστε τούτο από μένα: Δε σας διδάσκω το δόσιμο αλλά την αποδοχή· όχι την άρνηση αλλά την εκπλήρωση· όχι την παραχώρηση αλλά την κατανόηση με χαμόγελο στα χείλη.

Δε σας διδάσκω τη σιωπή αλλά μάλλον ένα τραγούδι, όχι όμως πολύ φωναχτό.

Σας διδάσκω τον πλατύτερο εαυτό σας, που περιέχει όλους τους ανθρώπους».

Και τότε σηκώθηκε από το τραπέζι και προχώρησε ίσια προς τον Κήπο, κι εκεί περπάτησε κάτω απ' τη σκιά των κυπαρισσιών, καθώς έγερνε η μέρα. Και κείνοι τον ακολούθησαν, σε κάποια απόσταση, γιατί η καρδιά τους ήτανε βαριά, κι η γλώσσα τους κολλημένη στον ουρανίσκο τους.

Μονάχα η Καρίμα, αφού μάζεψε τ' αποφάγια, πήγε κοντά του και του είπε: «Δάσκαλε, θα 'θελα να μ' αφήσεις να ετοιμάσω φαί γι' αύριο και για το ταξίδι σου».

Και κείνος την κοίταξε με μάτια που βλέπαν άλλους κόσμους μακρινούς κι αποκρίθηκε: «Αδελφή μου κι αγαπημένη μου, αυτό έχει γίνει ακόμα απ' τις αρχές του χρόνου. Το φαγητό και το ποτό είν' έτοιμα για το αύριο όπως και για το χθές μας και το σήμερα.

Φεύγω, αλλά αν φύγω με μια αλήθεια που δεν εκφράστηκε ακόμα, αυτή η ίδια η αλήθεια θα με γυρέψει πάλι και θα με μαζέψει, μ' όλο που τα στοιχεία μου μπορεί να είναι διασκορπισμένα μέσα στις σιωπές της αιωνιότητας, και πάλι θα ξανάρθω μπροστά σας για να μιλήσω με μια φωνή ξαναγεννημένη μες από την καρδιά τούτης της απέραντης σιωπής.

Κι αν κάτι απ' όσα είπα σε σας είναι όμορφο, τότε ξανά θα με καλέσουν, ναι, ακόμα με το ίδιο τ' όνομά μου, Αλμουσταφά, και θα σας δώσω ένα σημάδι για να καταλάβετε πως ήρθα πάλι να μιλήσω όλα όσα λείπουν γιατί ο Θεός δεν ανέχεται να κρύβεται απ' τον άνθρωπο, ούτε ο λόγος του να κοιτάται θαμμένος στην άβυσσο της καρδιάς του ανθρώπου.

Θα ζήσω πέρα από το θάνατο, και θα τραγουδώ στ' αφτιά σας.

Ακόμα κι όταν το απέραντο θαλάσσιο κύμα με φέρει στο απέραντο θαλάσσιο βάθος.

*Θα καθίσω στο τραπέζι σας αν και χωρίς σώμα,
Και θα πάω μαζί σας στα χωράφια, σαν πνεύμα αόρατο.
Θα ρθω στο παραγώνι σας, αθέατος καλεσμένος.*

Ο θάνατος δεν αλλάζει τίποτα εξόν από τις μάσκες
που σκεπάζουν τα πρόσωπά μας.

Ο ξυλοκόπος θα είναι πάλι ξυλοκόπος, ο γεωργός γεωργός,
και κείνος που τραγούδησε τα τραγούδια του στον
άνεμο θα τα τραγουδήσει πάλι στις κινούμενες σφαί-
ρες».

Κι οι μαθητές έμειναν άφωνοι σαν πέτρες,
και βαθιά λυπημένοι στις καρδιές τους επειδή
είχε πει τη λέξη «Φεύγω».

Αλλά κανένας δεν άπλωσε το χέρι του να
σταματήσει το Δάσκαλο, και κανένας δεν α-
κολούθησε τα βήματά του.

Κι ο Αλμουσταφά βγήκε απ' τον Κήπο
της μάνας του, και τα βήματά του ήτανε γορ-
γά κι αθόρυβα· και μέσα σε μια στιγμή, σα φύλ-
λο που το φυσά ο δυνατός αέρας, έφυγε πολύ
μακριά τους, κι εκείνοι είδαν κάτι σαν απαλό
φως που ταξίδευε προς τα ύψη.

Και οι εννιά πήραν τα μονοπάτια τους κα-
τεβαίνοντας το δρόμο.

Αλλά η γυναίκα στέκονταν ακόμα μέσα
στη νύχτα που έπεφτε και παρατηρούσε πως
το φως και το σούρουπο γίνονταν ένα· και πα-
ρηγόρησε την απελπισία και τη μοναξιά της
με τούτα τα λόγια του: «Φεύγω, αλλά αν φεύ-
γω με μια αλήθεια που δεν εκφράστηκε ακόμα,
αυτή η ίδια η αλήθεια θα με γυρέψει πάλι και
θα με μαζέψει, και πάλι θα ξανάρθω».

ΚΑΙ τώρα πια ήταν νύχτα.
Και κείνος είχε φτάσει στους λό-
φους. Τα βήματά του τον φέραν στην ομίχλη,
και στάθηκε ανάμεσα στα βράχια και τ' άσπρα
κυπαρίσσια που κρύβονταν απ' όλα τα πράγ-
ματα, και μίλησε κι είπε:

«Ομίχλη, αδερφή μου, λευκή ανάσα που δεν μπήκες
ακόμα σε καλούπι,
ξαναγυρνώ σε σένα, άσπρη ανάσα κι άφωνη, λέξη
ανείπωτη ακόμα.

Ομίχλη, φτερωτή αδερφή μου, είμαστε τώρα μαζί,
και μαζί θα είμαστε ως τη δεύτερη μέρα της ζωής
που η αυγή της θα σε ρίξει σα δροσιά μέσα
στον κήπο,
και μένα σα μωρό στον κόρφο μιας γυναίκας,
και 'κει θα θυμηθούμε.

Ομίχλη, αδερφή μου, ξαναγυρνώ, καρδιά που αφουγκρά-
ζεται τα βάθη της,
σαν την καρδιά σου, πόθος που πάλλει μα χωρίς σκοπό,
ίδιος με τον πόθο σου,
μια σκέψη που δε συγκεντρώθηκε ακόμα, ίδια η σκέψη σου.

Ομίχλη, αδερφή μου, πρωτόγεννη της μάνας μου,
τα χέρια μου κρατούν ακόμα τους πράσινους σπόρους
που με πρόσταξες να σκορπίσω
και τα χείλη μου είναι σφραγισμένα πάνω στο τραγούδι
που με πρόσταξες να τραγουδήσω
και δε σου φέρνω καρπό, και δε σου φέρνω αντίλαλους,
γιατί τα χέρια μου ήταν τυφλά, και τα χείλη μου άκαρπα.

Ομίχλη αδερφή μου, πολύ αγάπησα τον κόσμο, κι ο κόσμος
μ' αγάπησε,
Γιατί όλα τα χαμογελά μου ήταν στα χείλη τους, και όλα
τα δάκρυά τους ήταν στα μάτια μου.
Κι ωστόσο ανάμεσά μας υπήρχε ένα φαράγγι σιωπής
που ο κόσμος δεν ήθελε να γεφυρώσει
κι εγώ δεν μπορούσα να περάσω.

Ομίχλη, αδερφή μου, αθάνατη αδερφή μου Ομίχλη,
τραγούδησα τ' αρχαία τραγούδια στα μικρά παιδιά μου,
και κείνα άκουσαν κι εγώ είδα την απορία στην όψη τους·
αλλ' αύριο ίσως ξεχάσουν το τραγούδι,
και δεν ξέρω σε ποιον θα το πάει ο άνεμος.
Και μ' όλο που δεν ήταν δικό μου, ωστόσο ήρθε στην καρ-
διά μου,
και κατοίκησε για μια στιγμή πάνω στα χείλη μου.
Ομίχλη, αδερφή μου, παρ' όλα όσα έγιναν,
Εγώ είμαι ήρεμος.
Ήταν αρκετό που τραγούδησα σ' αυτούς που είχαν κιόλας
γεννηθεί.
Και μ' όλο που το τραγούδι δεν είναι πραγματικά δικό μου,
ωστόσο είναι τραγούδι που βγαίνει μεσ' από τον πιο βαθύ
πόθο της καρδιάς μου.
Ομίχλη αδερφή μου, αδερφή μου Ομίχλη,
Είμαι ένα τώρα με σένα.
Δεν είμαι πια ένας εαυτός.
Οι τοίχοι γκρέμισαν.
Κι οι αλυσίδες έσπασαν.
Ανεβαίνω προς εσένα, σαν ομίχλη,
Και μαζί θα ταξιδέψουμε πάνω απ' τη θάλασσα μέχρι
τη δεύτερη μέρα της ζωής,
Όταν η αυγή θα σε ξαναρίξει σα δροσιά μέσα στον κήπο,
Και μένα σα μωρό στον κόρφο μιας γυναίκας.